

ZA CANKARJEVO TEKMOVANJE BOMO
PRVOŠOLCI V ŠOLSLEM LETU 2021/2022
BRALI **JURE KVAK KVAK SAŠA VEGRI**

Pravljico bomo brali v povezavi s krovno temo letošnjega tekmovanja
VEDRE BLIŽINE MED NAMI.

Letošnja krovna tema tekmovanja je **»Vedre bližine med nami«**. Ujeti v pandemijskem svetu in ob opozorilih o varnih medsebojnih razdaljah so vedre bližine postale potreba, za najmlajše pa tudi občutek varnosti. Vstopamo v tretje šolsko leto, ko bomo morali računati z neprijetnim virusom. Toda v pravljicah je 3 pravljíčno število in morda nas bo rešilo težav, zato ni naključje, da se letos za Tekmovanje v znanju slovenščine Mehurčki najmlajšim šolarjem ponuja pravljica. To je Jure kvak kvak, pisateljice Saše Vegri z ilustracijami Kostja Gatnika.

O začaranemu Juretu se v okviru tekmovanja ne bomo pogovarjali prvič, saj je bila pred nekaj leti namenjena drugo- in tretješolcem. Za prvošolce pa je nov izziv. »Jure kvak kvak je kratka sodobna pravljica, ki povzema domiselno modificiran znan obrazec iz modela ljudske pravljice o kraljeviču zakletem v žabo, ki ga reši pogumna deklica, s tem ko izpolni tri težavne pogoje oziroma naloge« (Kobe, M. Otrok in knjiga, št. 75).

Izdaja MK iz zbirke Domače branje Knjiga pred nosom (2010) vsebuje didaktični instrumentarij, v katerem najdete veliko usmeritev za obravnavo slikanice. Ker pa so nam izkušnje izobraževanja na daljavo pokazale možnost, kako lahko digitalno podpremo domače bralno okolje in s tem mlade bralce, bomo ponudili didaktični instrumentarij tudi zanj.

Jure kvak kvak je ob ilustracijah Kostje Gatnika še posebej zanimiv, saj je recepcijsko povsem odprt in ga je mogoče sprejemati na več načinov. Vemo, da slikanica sporoča skozi besedo in sliko, zato ne smemo prezreti ilustracij v knjigi, ki naj bodo med branjem otrokom pred očmi. Začetniški »bralec« si bo ustvaril svoje besedilne pomene predvsem ob pomoči ilustracij, naprednejši pa se bo še bolj zanesel na prebrano.

CILJI IN OSREDNJE PRVINE ZA INTERPRETACIJO

Cilji iz učnega načrta (2018):	Jure kvak kvak:
RAZVIJANJE RECEPCIJSKE ZMOŽNOSTI Z BRANJEM/POSŁUŠANJEM/GLEDANJEM UPRIZORITEV UMETNOSTNIH BESEDIL IN Z GOVORJENJEM/PISANJEM O NJIH:	
<ul style="list-style-type: none"> • oblikujejo obzorje pričakovanj – to izvira iz njihove zunajliterarne in medbesedilne izkušnosti; 	<ul style="list-style-type: none"> • učenec kot poslušalec, bralec, gledalec;

<ul style="list-style-type: none"> • izražajo in primerjajo svoje doživetje, čustva, predstave in misli, ki se jim vzbudijo pri poslušanju/branju; • ugotavljajo razlike v doživljanju in razumevanju istega besedila in različnost na ravni opažanja sestavin besedila; ob ponovnem branju/poslušanju zaznavajo sprva prezrte/preslišane sestavine; • poglobljajo prvotno doživetje in razumevanje (večkratno podrobno poslušanje/branje) ter izražajo mnenje o besedilu (predvsem govorno, tretješolci in tretješolke lahko tudi pisno); 	<ul style="list-style-type: none"> • doživljanje različnih razpoloženj: veselje, neprijetnost, užitek, odpor, navihanost, iznajdljivost; • poglobljanje prvotnega doživetja in razumevanja z razumevanjem morebiti spregledanih besedilnih signalov; • razvijanje sposobnosti razumevanja motivov za ravnanje knj. oseb; <p><i>Je prav, da vse pojemo, kar se nam ponudi na krožniku?</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> • razvijajo zmožnost predstavljanja književne osebe, vživljanja vanjo, »poistovetenja« z njo ter privzemanja njene vloge; • izluščijo tiste motive za ravnanje književnih oseb, ki jih poznajo iz svoje izkušnje; 	<p><i>Kakšen je Jure? Kaj ima rad, kaj počne najraje? Kaj mu teta Otilija dovoli in starši ne?</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> • razvijajo zmožnost doživljanja in razumevanja književnega prostora in časa tako, da <ul style="list-style-type: none"> • domišljijško predstavo dogajalnega prostora in časa povezujejo s svojimi izkušnjami iz vsakdanjega sveta in iz drugih umetnostnih del (književnost, ilustracija, film, risanka, virtualni svet); • ločujejo realni in domišljijški svet, razlikujejo pravljčni in realni dogajalni prostor; 	<ul style="list-style-type: none"> • domišljijško predstavo časa in dogajalnega prostora, ki povezujejo s svojimi izkušnjami iz vsakdanjega sveta;
<ul style="list-style-type: none"> • zaznavajo in doživljajo posamezne dogodke v umetnostnem besedilu kot zaokrožene celote; • sledijo zaporednemu toku dogodkov in povezujejo dogajanje s svojimi izkušnjami; • dogodke iz umetnostnega besedila razvrščajo časovno in vzročno-posledično; • obnavljajo zgodbo tako, da dogajanje prikazujejo s pomočjo sličic/niza sličic oz. s kombinacijo sličic in zapisa; • upovedujejo temo/sporočilo besedila z učiteljevo pomočjo; 	<ul style="list-style-type: none"> • branje posameznih odlomkov, vživljanje v domišljijške svetove in razvijanje svojih domišljijških predstav; • dogajanju v zgodbi lahko dodajamo vzporednice z našimi vsakdanjimi življenji npr. katera so tri dobra dejanja, ki jih lahko naredimo; • razvijanje zanimanja za spremembe (transformacije) tako v domišljijškem svetu kot v samem vizualnem smislu;
<p>RAZVIJANJE RECEPCIJSKE ZMOŽNOSTI S TVORJENJEM/(PO)USTVARJANJEM OB UMETNOSTNIH BESEDILIH (PISANJE/INTERPRETATIVNO BRANJE/GOVORJENJE)</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • razvijajo zmožnost vživljanja v književno osebo, »poistovetenja« z njo/privzemanja njene vloge – domišljijški svet ubesedujejo tako, da postavijo sebe za osrednjo književno osebo oz. o književni osebi govorijo in pišejo kot o sebi; 	<p><i>Ima z Juretom kaj skupnega? V čem se razlikujeta?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • iskanje podobnosti med književno osebo in s seboj; povedo, kako bi ravnali sami, če bi bili v podobnem položaju kot književna oseba (razvijanje zmožnosti identifikacije s književno osebo);
<ul style="list-style-type: none"> • razvijajo zmožnost razumevanja in prepoznavanja književnih zvrsti/vrst – pri tvorjenju upoštevajo značilnosti pripovednih vrst; 	<ul style="list-style-type: none"> • pravljčni elementi (pravljčna števila, bitja in njihove lastnosti, čarovnije);

<ul style="list-style-type: none">• zaznavajo in doživljajo posamezne dogodke v književnem besedilu kot zaokrožene celote.	<ul style="list-style-type: none">• branje posameznih odlomkov, vživljanje v domišljjske svetove in razvijanje svojih domišljjskih predstav in njihovo pisno izražanje.
--	---

Mentorji in mentorice branja se lahko pri pripravi dejavnosti za »tekmovanje« naslonijo na komunikacijski model književne vzgoje. Dejavnosti je smiselno organizirati v didaktične enote:

- motivacija (dejavnosti pred branjem),
- branje in literarno-estetsko doživljanje (dejavnosti med branjem) in
- poglobljanje doživetja (dejavnosti po branju).

Način izvedbe naj bo prilagojen različnim nivojem zaznavanja in razumevanja literarnega besedila. Upoštevati je potrebno tudi zelo različno stopnjo pismenosti. Digitalno podprta priprava in spremljava branja mora prav tako slediti vsem didaktičnim priporočilom komunikacijskega modela, interaktivni pristopi skozi različna e-okolja (ki jih uporabljate učiteljice in učitelji na svojih šolah) pa lahko ob hitrih povratnih informacijah naredijo odzive mladih bralcev bolj avtentične in komunikacijsko odprte (četudi na daljavo). Priporočene dejavnosti ali »**literarni mehurčki**« bodo dosegljivi na posebnem spletnem naslovu.

V Skupnih izhodiščih in glavnih poudarkih je prof. dr. Igor Saksida med drugim zapisal:

Naj uvodoma nakažem nekaj možnosti za raziskovanje in aktualizacijo besedil; naj bodo najprej in predvsem vprašanja, nikakor ne odgovori, še manj navodila ali celo predpisi za razumevanje in vrednotenje prebranega.

Saša Vegri: Jure kvak kvak. Že kar »klasična« kratka fantastična pripoved izjemne pesnice in pisateljice Saše Vegri govori o otrokovi želji: petletni Jure ne mara zelenjavne juhe, očitno pa obožuje sladke jagode s smetano, zato se spremeni v žabo. Kaj se zgodi potem? Kako govorita Jure in teta Otilija, kako zgodbo podkrepi, dopolni ilustracija? Kratka zgodba in množica podrobnosti v ilustracijah – vse to je izvrstna priložnost za branje od besede do besede, od slike do slike – in za pogovor o prebranem. Bomo razmišljali še o pravljčnih žabah, o kraljevičih in kraljičnah, o spremembah v pravljici, o pravljčnih številih (npr. o »treh dobrih dejanjih«, ki Jureta spret odčarajo? O »pogumu in plemenitosti« tete Otilije – in v pravljicah nasploh? Ali, čisto na koncu, o tem, v kaj bi se najraje spremenili naš mladi sogovorniki?